

EEN VERGETEN ZWIJNENJACHT

Nadat door d'eeuwen heen
Hier de vijand was verdreven,
Lieten nu bij dees muur
Zes evers saam het leven.

"Wild klonken de kreten der jagers en enerverend het hese keffen der honden, die wild roken en driftig aan de lijn trokken. Het geluid der schoten ketste tegen het harde grijs van de metersdikke muur. Eeuwen moesten heengaan voor de Oude Maasstad een dergelijk jachttafereel mocht aanschouwen": geen romantische beschrijving van een 19e eeuwse jachtpartij maar de realiteit anno 1947 zoals voorwoord in de "Gazet van Limburg" van 22 oktober 1947 onder de kop "Wilde-varkensjacht in Maastricht". Zo'n 40 jaar geleden, in de nacht van 21 op 22 oktober 1947, werd de binnenstad van Maastricht "opgeschrikt" door een groep Wilde zwijnen. Op nog geen 200 m van het Natuurhistorisch Museum werden zes van hen, na een nachtelijke drijfjacht door de inderhaast opgetrommelde jagers, aan de voet van de stadswallen nabij het Hertenkamp genadeloos neergeschoten. Een hoogst merkwaardig voorval, temeer daar het Wilde zwijn (*Sus scrofa*) sinds het begin van deze eeuw in Zuid-Limburg vrijwel zeker niet meer in het wild voorkwam. In Noord- en Midden-Limburg behoorde de soort tot de grote zeldzaamheden en dan veelal alleen nog maar in de oostelijke grensstreken na een grote drijfjacht die de Duitse graven en grootgrondbezitters op geregelde tijden in "hun wildrijke jachtvelden" hielden. Het opzienbarende "bezoek" aan Maastricht vormde overigens niet het enige bezoek van Wilde zwijnen aan (Zuid-)Limburg. Na 1946 is er sprake van een ware invasie: in oktober 1947 werden o.a. Bunde, Geulle, Epen, Kunrade, Eygelshoven en Herzogenrath met bezoeken verrast. De aanwezigheid was echter steeds van korte duur, alleen in de uitgestrekte Vijlenerbossen, waar het Wilde zwijn plotseling weer een gewone verschijning was geworden, heeft de soort zich tot 1970 weten te handhaven.

De oorzaken van die plotselinge invasie zijn alle terug te voeren tot (het einde van) de Tweede Wereldoorlog. De dieren zouden, voor wat Zuid-Limburg betreft, afkomstig zijn uit de Belgische Ardennen van waaruit ze door het geweld van het "Ardennen-offensief" (eind december 1944) verdreven waren. De in Midden- en Noord-Limburg gesignaleerde zwijnen zouden daarentegen uit de bosrijke gebieden langs onze oostgrens (van het Reichswald tot het Meinweggebied) zijn gevlucht voor de explosies bij het onschadelijk maken van achtergelaten munitie. Ook het feit dat vlak na de oorlog in de Duitse grensstreek bossen op grote schaal gekapt werden, kan hierbij een rol gespeeld hebben. Hoe het ook zij, feit is dat een zestal Wilde zwijnen in oktober 1947 van de een op de andere dag voor de stadswallen van Maastricht stonden en aldaar in een "opwindende jacht" aan hun leven abrupt een einde werd gemaakt. De zeug werd opgezet en in april 1948 aan het museum geschonken waar zij lange tijd veel bekijks trok en waar zij zich nog steeds bevindt.

In dezelfde "metersdikke muur" van de stadswallen waartegen destijds "het geluid der schoten ketste", herinnert sinds augustus 1950 een reliëfsteen boven het Nieuwenhofpoortje (parkzijde) aan dit "slagveld". De beeldhouwer Charles Vos vereeuwigde deze gebeurtenis in hardsteen, een steensoort die evenals de Wilde zwijnen afkomstig is uit de Belgische Ardennen. Het is echter bij weinigen bekend dat er nog een tweede exemplaar, ja zelfs een tweede versie van deze door Charles Vos in de voor Maastricht zo bekende gevelsteenstijl uitgevoerde gedenksteen bestaat. Tijdens de voorbereidingen van een publikatie over zijn straat-beelden, stuitte men uitgerekend in de kelders van het Natuurhistorisch Museum op een tweede "zwijnenjacht" welke sinds jaar en dag in het museum blijkt te berusten. Het jaar waarin de slachting voor de stadswal van Maastricht plaatsvond, zit verborgen in de latijnse inscriptie (chronogram). Wanneer, waarom en in opdracht van wie deze tweede steen is vervaardigd en in het museum terecht is gekomen, blijft vooralsnog een raadsel.

Vanaf 8 september kan de hier afgebeelde "vergeten zwijnenjacht" weer bezichtigd worden: tot 22 september in de Jan van Eyck Akademie in een bescheiden expositie over het werk van de "vergeten stadsbeeldhouwer" Charles Vos (1888-1954) n.a.v. diens 100ste geboortedag, daarna in het Natuurhistorisch Museum waar steen en zwijn t.z.t. weer een permanente plaats zullen krijgen in de op handen zijnde biologiezaal-nieuwe-stijl.